Crezul de la Niceea – „paşaportul" spre Împărăţia lui Dumnezeu
Duminica a 7-a după Paşti
(a Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I Ecumenic)
24 mai 2026

„În vremea aceea Iisus, ridicându-Şi ochii către cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! **Preaslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preaslăvească**, precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viaţă veşnică tuturor acelora pe care Tu i-ai dat Lui. Şi **aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis**. Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârşit. Şi acum, preaslăveşte-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuţi, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat şi cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine, căci cuvintele pe care Mi le-ai dat, Eu le-am dat lor, iar ei le-au primit şi au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieşit şi au crezut acum că Tu M-ai trimis. **Eu pentru aceştia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ei sunt ai Tăi**. Şi toate ale Mele sunt ale Tale şi ale Tale sunt ale Mele şi M-am preaslăvit întru ei. Şi Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt şi Eu vin la Tine. **Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem Noi**. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat; şi i-am păzit şi n-a pierit niciunul dintre ei, decât numai fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura. Iar acum vin la Tine şi pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea să o aibă deplină în ei". (Ev. Ioan 17, 1-13).

---

1. Duminica Sf. Părinţi de la Sinodul I Ecumenic (325) – puntea între Înălţarea Domnului şi Pogorârea Sfântului Duh

Înălţarea la ceruri a Mântuitorului Hristos este momentul care desăvârşeşte opera Sa mântuitoare prin înălţarea firii Sale umane îndumnezeite „de-a dreapta Tatălui", devenind astfel puntea de legătură dintre cer şi pământ pentru toţi oamenii. Evanghelia rânduită spre lectură în prima duminică după Înălţare conţine prima parte din *Rugăciunea arhierească* a lui Hristos (Ioan 17, 1-13; rugăciunea continuă până la finalul capitolului, versetele 14-26), care încheie cuvântările Sale de despărţire înaintea Pătimirilor (Ioan 13-16), în care Mântuitorul a promis ucenicilor trimiterea Sfântului Duh. Cei 318 Sfinţi Părinţi de la Niceea au arătat că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, deofiinţă cu Tatăl, care s-a coborât din cer, pentru a ne urca pe noi oamenii la cer. Aceştia au sintetizat credinţa Bisericii în primele şapte articole ale Crezului referitoare la Dumnezeu-Tatăl şi la opera mântuitoare a lui Hristos, mărturisind în ultimul articol şi credinţa în Sfântul Duh.

Cel mai vechi document care atestă o sărbătoare a Sfinţilor Părinţi de la Sinoadele Ecumenice este *Calendarul Constantinopolitan* sau *Menologhiul-Evangheliar,* datat la mijlocul secolului al VIII-lea. Acesta menţionează la data de 16 iulie *„pomenirea Sfinţilor 630 Părinţi de la Calcedon, şi a celor 318 de la Niceea, şi a celor de la Constantinopol, şi a celor din Efes"*[1]*.* Aşadar este vorba de o sărbătoare comună a Părinţilor de la primele patru Sinoade Ecumenice. Proclamarea acesteia a avut loc luni, 16 iulie 518, când s-a săvârşit în catedrala Aghia Sofia din Constantinopol prima Sfânta Liturghie solemnă în cinstea Părinţilor sinodali, pentru a arăta victoria împotriva monofiziţilor, care contestau integritatea firii umane a lui Hristos. Între secolele VII-VIII s-a dezvoltat treptat tradiţia ca Părinţii unui Sinod Ecumenic să fie prăznuiţi fie la data deschiderii acestuia, fie la data

[1] S. Salaville, „La fête du concile de Nicée et les fêtes de conciles dans le rit byzantin", în: *Échos d´Orient*, XXIV (1925), p. 449.

încheierii, aşa cum este cazul sărbătorilor Sfinţilor Părinţi de la Sinoadele VI şi VII Ecumenice. Astfel treptat au fost stabilite zile de sărbătorire liturgică a tuturor Sinoadelor Ecumenice. *Tipiconul Marii Biserici* din Constantinopol (sec. X) menţionează sărbătoarea celor 318 Sfinţi Părinţi de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea în duminica de dinaintea Rusaliilor, după ce în secolele anterioare fusese prăznuită în data de 20 mai. Prin stabilirea acesteia într-o duminică, prima înainte de Rusalii, sărbătoarea a devenit o punte liturgică între Înălţarea lui Hristos şi Pogorârea Sfântului Duh, care continuă lucrarea Sa şi îl face prezent pe Hristos în Biserică.

2. Câteva semnificaţii teologice şi duhovniceşti ale *Rugăciunii arhiereşti* a lui Hristos

Pericopa evanghelică rânduită de Biserică pentru această sărbătoare conţine prima parte a *Rugăciunii arhiereşti* a Domnului, rostită după Cina cea de Taină. Două mari rugăciuni s-au păstrat în Noul Testament de la Domnul Hristos. Prima şi cea mai cunoscută este **Tatăl nostru**, devenită rugăciunea repetată zilnic de creştinii din întreaga lume. A doua este **Rugăciunea arhierească** din capitolul 17 al Evangheliei după Ioan, rostită înaintea Sfintelor Pătimiri. Aceasta poate fi considerată, alături de cuvântările de despărţire păstrate în capitolele anterioare ca **Testamentul Domnului Hristos lăsat ucenicilor Săi după Cina cea de Taină**. Fiind o rugăciune teologică, foarte profundă, tainică şi complexă, dar şi foarte lungă, nu a fost receptată în tradiţia de rugăciune a Bisericii ca atare, ci mai mult sub forma învăţăturilor teologice şi duhovniceşti desprinse din ea. Pericopa evanghelică citită astăzi conţine rugăciunea lui Iisus pentru Sine şi pentru apostoli. Motivul teologic central pentru care a fost aleasă ca Evanghelie a Sărbătorii Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I Ecumenic este faptul că **Mântuitorul arată egalitatea de Dumnezeire dintre El şi Tatăl** prin cuvintele: „Şi **toate ale Mele sunt ale Tale şi ale Tale sunt ale Mele** şi M-am preaslăvit întru ei. Şi Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt şi Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, **ca să fie una, precum suntem Noi**". Datorită acestei afirmări indubitabile a unităţii dintre Hristos şi Tatăl, precum şi a comuniunii veşnice dintre ei, această pericopă evanghelică a fost rânduită a fi citită la toate sărbătorile Sfinţilor Părinţi de la cele Şapte Sinoade Ecumenice (dintre celelalte şase sărbători, patru sunt cu dată fixă, iar două sunt prăznuite festiv: Sfinţii Părinţi de la Sinodul IV Ecumenic – în duminica cea mai apropiată de 16 iulie şi de la Sinodul VII Ecumenic - în duminica dintre 11 şi 17 octombrie).

Pe lângă dimensiunea teologică a *Rugăciunii arhiereşti*, în care Iisus arată relaţia eternă dintre El şi Tatăl, din aceasta se pot desprinde o serie de învăţături duhovniceşti.

Prima învăţătură fundamentală este faptul că Domnul Hristos, deşi se află **înaintea Crucii, nu Se roagă pentru Sine, ci pentru ucenici şi pentru întreaga Biserică**. Acest mod de a fi, numit proexistenţă sau existenţă pentru ceilalţi, i-a caracterizat întreaga misiune pe pământ şi arată încă o dată spre finalul vieţii Sale pământeşti iubirea Sa profundă pentru oameni. Chiar şi în cele mai grele momente, Hristos nu Se gândeşte la suferinţa Sa, ci la mântuirea noastră. Doar o mamă sau un tată sunt capabili de atâta dragoste, încât în momentele grele ale vieţii lor să se gândească la şi să se roage pentru copiii lor. Atât de mult ne-a iubit!

A două învăţătură centrală a *Rugăciunii arhiereşti* este aceea că **slava sau preaslăvirea Sa trece prin Cruce**: „Preaslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preaslăvească". Hristos îşi asumă Crucea, pe care o descrie ca „preaslăvire", deşi crucea este văzută în lume ca eşec şi înfrângere. Prin ascultarea de Tatăl şi drumul de la Întruparea „pentru noi oamenii şi a noastră mântuire" până la Pătimiri, Hristos transformă crucea, obiect al torturii şi al

morţii, în obiect al dăruirii şi iubirii desăvârşite. Învăţăm de aici, că atunci **când omul dă un sens suferinţei sale, sensul devine o forţă mai tare decât moartea** şi transformă suferinţa în cale spre Înviere! Aceasta a făcut Hristos, în ascultare de Tatăl şi ne-a învăţat că orice cruce poate fi transformată în slavă, că orice încercare din viaţa omului poate deveni un loc sau un spaţiu al întâlnirii cu Dumnezeu.

Sărbătoarea Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I Ecumenic este, de asemenea, o mărturie a modului în care crucea este transformată în biruinţă. Printre Părinţii sinodali se aflau Sfinţi care au fost persecutaţi în anii 320 de împăratul din Răsărit, Liciniu. Sfântul Pafnutie Egipteanul se afla prin ei, având ochii scoşi şi răni în orbite, alţi Părinţi aveau mâinile sau încheieturile zdrobite în urma chinurilor din persecuţie. Purtând crucea tuturor martirilor primelor veacuri aceşti mărturisitori ai credinţei au scris *Crezul* cu cerneală la Niceea, după ce l-au „scris" mai întâi cu sângele curs din mărturisirea de credinţă a lor în faţa autorităţilor păgâne ale vremii. Împăratul Constantin cel Mare îl chema pe Sfântul Pafnutie în palatul său şi îl săruta pe orbitele ochilor, cerând sfat duhovnicesc de la el. Astfel, aceşti Sfinţi şi Mărturisitori ai credinţei au transformat crucea lor în slavă chiar prin redactarea Crezului de la Niceea din 325, care completat cu articolele despre Sfântul Duh şi Biserică la Sinodul al II-lea Ecumenic în anul 381 a devenit Crezul Niceo-Constantinopolitan. El este până astăzi „paşaportul" pentru cer al tuturor creştinilor şi conţine în el întreaga istorie de iubire a lui Dumnezeu pentru această lume. Cu acest „paşaport", care constituie identitatea noastră creştină, nu trecem doar graniţe pământeşti, ci nădăjduim să trecem şi graniţa morţii, spre împărăţia lui Dumnezeu, mărturisită şi trăită de Sfinţii Părinţi pomeniţi astăzi.

A treia învăţătură centrală reiese din cuvintele: „Şi aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis" (Ioan 17,3). **Iisus distinge în acest verset central al Evangheliei între „a crede în Dumnezeu" şi „a-L cunoaşte pe Dumnezeu".** Această diferenţă este foarte importantă pentru viaţa duhovnicească. Sfântul Grigorie Palama spunea în mod asemănător: „Un lucru este a crede în Dumnezeu şi un al lucru este a-L cunoaşte pe Dumnezeu". A crede înseamnă a accepta existenţa Lui, a recunoaşte că El este Creatorul, chiar a admite adevărurile credinţei, însă în mod exterior, intelectual, formal. Mulţi oameni cred în Dumnezeu într-un sens general, spun că există o putere divină, merg de Paşti şi de Crăciun la biserică „să ia lumină", respectă anumite tradiţii religioase, însă nu cultivă o relaţie vie cu El prin rugăciune şi viaţă duhovnicească.

Sfântul Apostol Iacov spune: „Şi demonii cred şi se cutremură" (Iacov 2,19), dar fac totul împotriva planului şi voii dumnezeieşti. Astfel, simpla acceptare a existenţei lui Dumnezeu nu este suficientă pentru mântuire. A-L cunoaşte pe Dumnezeu nu înseamnă doar informaţie, ci comuniune vie şi experienţă personală cu El, în rugăciune, în trăirea de fiecare clipă. Cunoaşterea este întâlnirea cu Dumnezeu în toate clipele vieţii noastre şi lăsarea noastră în voia Lui spre a fi transformaţi de harul Său. Astfel, Sfânta Evanghelie ne îndeamnă la cunoaşterea adevărată a lui Dumnezeu care se obţine prin rugăciune vie şi curată, pocăinţă sinceră pentru păcate, participarea la Sfintele Taine, iubirea aproapelui şi viaţă curată. Sfinţii Părinţi de la Niceea sunt în acest sens modele vii pentru noi, cunoscându-L pe Dumnezeu în viaţa lor şi mărturisindu-L în Crezul Bisericii, care este un „paşaport" spre rai, pentru toţi cei care fac pasul de la credinţa exprimată în acesta la cunoaşterea Dumnezeului, a cărui iubire pentru lume Crezul o mărturiseşte.

Pr. Daniel Benga